

Марія Примаченко

Українська культура щедра талановитими митцями. Однією із найсамобутніших художниць є Марія Примаченко. Творчість мисткині об'єднала в собі витoki українського живописного і поетичного фольклору, що походить ще з сивої давнини українського родоводу. У своїх творах передавала радість буття, невичерпну віру в добро, яке завжди перемагає зло, любов до всього прекрасного, створеного самою природою на землі.

За 89 років життя художниця створила понад 650 робіт. На своїх картинах зображувала чарівних тварин, квіти та сюжети з селянського побуту. Ім'я української художниці внесено до Всесвітньої енциклопедії мистецтва.

89 років прожила в маленькому селі на Київщині та не дуже переймалася своєю славою. Ця проста сільська жінка, якою ми бачимо Марію Примаченко на більшості фотографій, зовсім не схожа на «зірку» наївного мистецтва, заслужену діячку мистецтв УРСР, лауреатку Держпремії УРСР, Народну художницю України, на честь якої назвали малу планету 14624. Поважні звання вона отримала ще за життя – справедливо і заслужено за своє дивовижне, казкове бачення світу. При цьому жила не як «заслужена» – всі 88 років свого життя у рідному селі Болотня на Київщині, без особливих благ чи вишуканих умов.

ЮНЕСКО присвятив їй цілий рік – 2009, мистецтвознавці і біографи – безліч досліджень, енциклопедії та Вікіпедія – ґрунтовні статті.

В день народження цієї казкової жінки, 12 січня, згадаємо лише ті факти, які нас самих здивували – цікаві, людські.

1. Правильне написання прізвища – Приймаченко чи Примаченко вирішував Вищий адміністративний суд України. Суд постановив, що згідно з пенсійним посвідченням, свідоцтвом про смерть художниці правильне написання її прізвища – Примаченко

2..Мати Марії – Параска Василівна була майстринею-вишивальницею.Імовірно, від неї художниці передалося відчуття форми і кольору, а також вміння гарно вишивати – всі свої сорочки Марія до старості вишивала собі сама. Батько Оксентій Григорович теж не був позбавлений художнього хисту: він був теслею.

3. У дитинстві Марія Примаченко перехворіла на поліомієліт. У той час дитяча смертність від цієї хвороби сягала 90%. Марія вижила, але потім все життя користувалася милицями.

4. Несподівана слава прийшла до Примаченко у 27 років. Ішов 1936 рік, «влада народу» прагнула бачити народ у мистецтві та залучала сільських самородків до навчання. Запросили й Марію до Києва навчатися в експериментальних майстернях при Київському музеї українського мистецтва. Роботи мисткині так сподобалися, що їх того ж року виставили на першій Республіканській виставці народної творчості і виділили для них окрему залу. Потім повезли на виставки до Москви, Ленінграда, Варшави, Парижа, Софії, Монреалю, Праги. Народну художницю на батьківщині

нагородили дипломом, а на міжнародній виставці у Парижі – золотою медаллю. Дистанційно, звісно. Марія в цей час була рідному селі.

5. Свого чоловіка (як виявилось її земляка) Марія Примаченко зустріла у Києво-Печерській Лаврі. Їй було 27, вона якраз навчалася в розташованій на території монастиря Школі народних майстрів. А Василь Маринчук, лейтенант Червоної армії, саме приїхав на екскурсію. Виявилось, що парубок – з сусіднього села. Молоді люди вподобали одне одного.

6. Художниця ніколи не була офіційно заміжньою. З чоловіком Василем Маринчуком вони прожили майже п'ять років у цивільному шлюбі. У 1941 році Марія народила сина Федора, якраз розпочалася Друга світова війна. Чоловік мобілізувався і з війни не повернувся...

7. Ще один талант Примаченко – весільні вироби з тіста. Художниця не лише писала шедевральні картини й вправно вишивала, вона ще й випікала для весіль різні вироби, і саме цими славилася у своєму селі

8. Художниця була правшею, але писала картини лівою рукою. Вона не знала професійних хитрощів, не мала художньої освіти та писала на звичайному ватмані простою гуашшю й аквареллю.

9. Попри казкову, фантастичну, наївну образність художниця не оминала й гострих проблем.

10. Цікавинка картин Примаченко – підписи-примовки. Їх вона писала і римуvalа сама або адаптувала народні приказки під сюжет своєї картини. «Три буслики у горосі живуть у нас і досі», «Лежень ліг під яблунею, щоб яблуко само упало у рот, а воно його у лоб», «Галя свиней у колгоспі годувала. Виростила поросят тисячу і сімдесят», «Куріпочки пляшуть і хліб пашуть», «Собачка Ада не боїться гада», «Веснянки-роговички– веселії птички» – всі підписи вражають дитячістю і глибиною водночас.

11. Художниця ілюструвала книжки і співпрацювала з Михайлом Стельмахом. Примаченко створила малюнки для книг українського письменника «Журавель» та «Чорногуз приймає душ». Також проілюструвала 5 дитячих книжок видавництва «Веселка». Причому придумувала саме дитячі малюнки, а не адаптувала чи давала свої готові картини.

12. Стиль Примаченко запозичив відомий бренд Marimekko, за що був звинувачений у плагіаті. Плагіат помітили аж через шість років після того, як Marimekko нанесла на свої вироби для дому та текстиль картину «Лісовий народ» своєї дизайнерки Крістіни Ізола. Цю ж картинку нанесла на свої літаки авіакомпанія FinnAir, яка співпрацювала з Marimekko. І все б чудово, якби не дивна схожість «Лісового народу» на «Щура у дорозі» нашої художниці. Єдина відмінність у картинах – в сюжеті фінської дизайнерки не було щура. Коли здійнявся скандал завдяки спостережливості одного журналіста, Marimekko і пані Ізола визнали факт плагіату і вибачилися за інцидент, а FinnAir стерли малюнки зі своїх літаків. Зате у Фінляндії назавжди запам'ятали українську художницю Марію Примаченко.